

Resmî malûmata göre Türkistan'da 28 milyon Türk yaşamaktadır. Türkistan'ın yüzölçümü 5 milyon 944 bin 400 km² dir. Bu topraklar ÇİN ve RUS işgali altındadır. TÜRKİSTAN doğusu ve batısı ile parçalanmaz bir bütündür.

Hür Türkistan için

İSTİKLÂLCİ GAZETE

YIL : 3 SAYI : 11 ● 30 EYLÜL 1977 ● YAZIŞMA ADRESİ : POSTA KUTUŞU 51 AKSARAY - İSTANBUL ● TEL. ADRESİ : ASYAAJANS - İSTANBUL ● FİYATI : 5 LİRA

Amerika ve Türkiye'de

“ESİR MİLLETLER HAFTASI,, DÜZENLENDİ

ABD Devlet Başkanı Jimmy Carter, 17 ile 24 Temmuz arasındaki haftayı «Esir Milletler Haftası» olarak ilân etti. Bu münasebetle Beyaz Saray'dan yayınlanan resmî bildiride Carter, Amerika halkını bu haftayı ona lâyık tören ve hareketlerle kutlamalarını söyledi. Carter; «Millî İstiklâl, Hürriyet ve İnsan haklarını isteyenlere Amerikanın yardım edeceğini göstermeliyiz.» dedi. Carter şunları ilâve etti: «Bizim ülkemiz, her millet kendi mukadderatını kendi tayin etmeli prensibi üzerine kurulmuştur. Tarih boyunca biz bu prensibe ve ayrıca hürriyet ve insan haklarına sadık kaldık.»

1959 yılında ABD Kongresi, devlet başkanını Temmuz ayının üçüncü haftasını «Esir Milletler Haftası» olarak ilân etmesini sağlayan bir karar kabul etti

ve o tarihten itibaren her yeni devlet başkanı o haftayı «Esir Milletler Haftası» olarak ilân etmeye devam etti.

Amerika'nın New York şehrinde 17 Temmuz 1977 Perşembe günü ABD'de yaşayan «Esir Milletler» topluluğuna mensub binlerce kişi gösteri yürüyüşü düzenlediler. Bu yürüyüş Ukraynalılar, Estonyalılar, Letonyalılar, Lituanialılar, Moldaviyalılar, Ermeniler, Belarusyalılar ve Gürcüler meydanında Şimalî Kafkasyalılar, Türkistanlılar, Kırmıllılar, Azerbaycanlılar, İdil-Urallılar katıldılar. On binlerce insan New York'un St. Patrick Katedrali önünde toplandı ve 5 nci Avenue caddesinde yürüyüş

(Devamı 3. sayfada)

KEŞMİR VE HİNDİSTAN'DA YAŞAYAN TÜRKİSTAN'LILAR TÜRKİYE'YE KAVUŞTULAR

Uzun yıllar Keşmir ve Hindistan'da yaşayan Türkistanlılar İstanbul'a göçmen olarak geldiler. Uçakla Yeşilköy Hava Meydanına inen 68 kişilik kafilenin Türkiye'ye kavuşmanın heyecanı ile toprağı öpmesi büyük tesür yaratmıştır. Bir kısım basın organları bu vesile ile «Türkistan faciası»nı dile getirmişlerdir. İstanbul'a bağlı Tuzla'daki Göçmen misafirhanelerine yerleştilen 22 aileden ibaret bu kafile daha sonra fabrikalarda çalışma imkânı bulmuşlardır. Kafile Başkanı M. Kasım Hacim (Karakas) basına verdiği demecinde «Hükûmete ve kendilerine her türlü yardımı esirgemeyen bütün teşekküllere ayrı ayrı teşekkür etmiştir.»

«Ortaasya Basın Ajansı»

Londra Camii tamamlandı

Londra'nın en lüks semtlerinden Regent's Park'ta üç yıl önce yapımına başlanan cami tamamlanmıştır.

Plânları ünlü İngiliz mimarı Sir Frederic Gibberd tarafından çizilen ve John Laing firması tarafından

(Devamı 4. sayfada)

«Cibuti» de istiklâlini aldı

89 yıllık Fransız sömürgeci olan «Cibuti» bağımsızlığa 27 Haziranda kavuştu. Kızıldenizin Afrika sahilinde olan bu memleket «Afarlar ve Issalar ülkesi» olarak anılırdı. İstiklâlini alınca «Cibuti» adını aldı. Cibuti 23 bin kilometrekarelik toprağı ve 300 bin nüfusu ile Afrika'daki en küçük devlet sayılıyor. Arabistan başta olmak üzere bu küçük müslüman ülkeye bütün Arab memleketleri yardım edecektir.

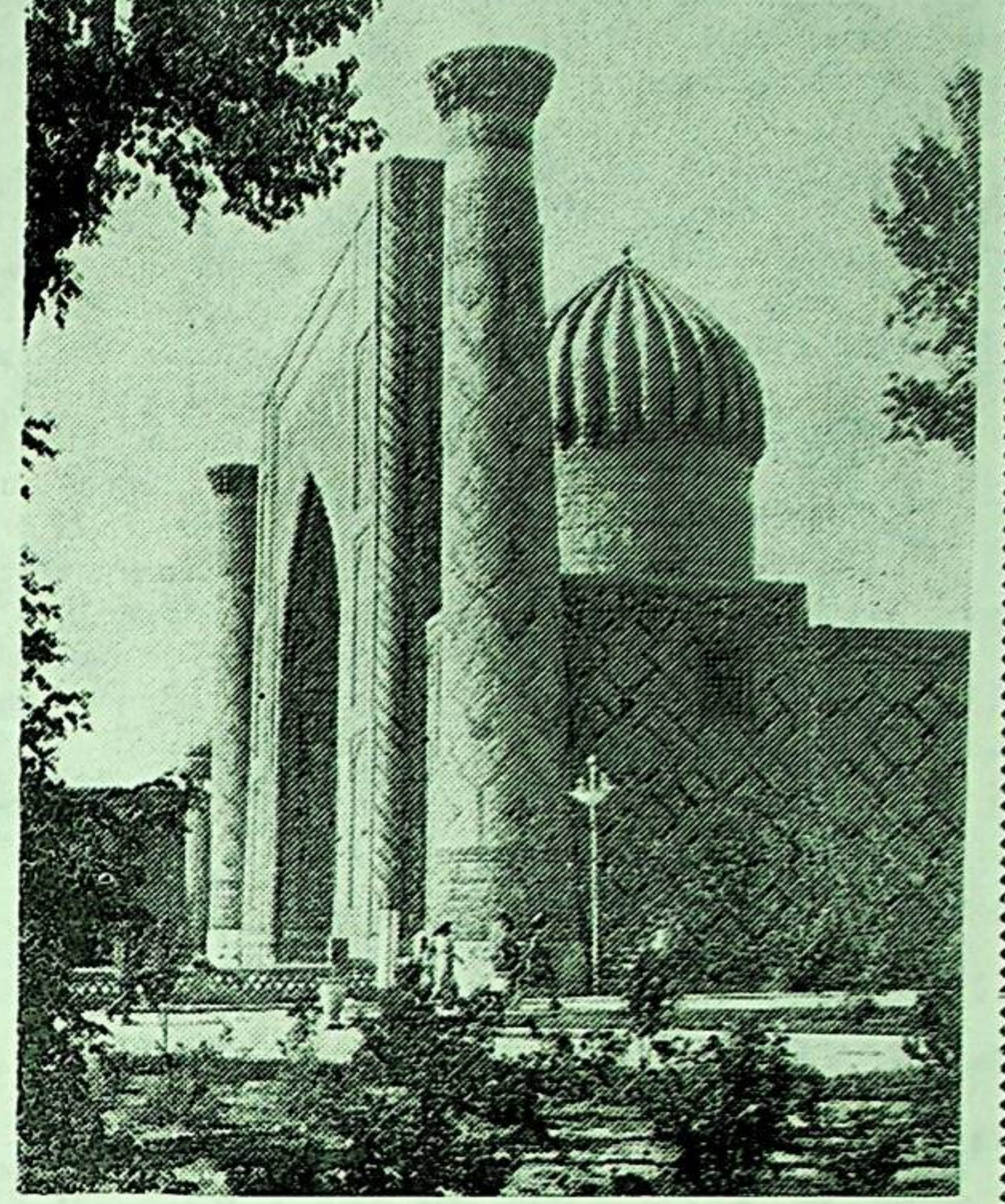
65 üyeli Kurucu meclis tarafından Cumhurbaşkanlığına seçilen Muhammed Gulad Aptidon hayatı boyunca eski bir Fransız sömürgeci olan ülkesinin «İstiklâli» için mücadele etmiştir. Bu mücadelesini «Afrika Halk Bağımsızlık Birliği» isimli teşkilâtı

(Devamı 4. sayfada)

Sovyetler Paris'de saray yaptırıyor

PARİS, (OBA) Çar İmparatorluğunun devamı ve Rus şövenizminin hükümdarları sayılan Moskova'daki idareciler «Sovyet İmparatorluğu» adına Paris'in en mutena semtlerinden Boulevard Lannes'de büyük bir saray inşa etmektedir. Burası Moskova'dan sonra KGB'nin en büyük merkezi olacaktır. Alınan bilgiye göre bu inşaat Moskova'nın Paris Büyük Elçilik binası olarak kullanılacaktır. Bu binanın yapıldığı saha bahçesi dahil 13 bin metre karedir. Sarayın yüksekliği 24 metredir. 7 kat olarak yapılacak binanın içinde tam teşekküllü bir okul, altı tane tedavi servisi ve 130 daire mevcuttur. Büyük elçiliğin yemek salonu, ünlü Versailles Sarayının aynı galerisinden daha büyüktür. (Galeri 759 metre karedir). Mutfağı ise 1500 kişilik yemek pişirecek kapasitede olacaktır.

(Devamı 4. sayfada)

Türkistan'daki tarihi eserler yıkılma tehlikesi içinde

Uzun yıllar bakımsız kalan ve son zamanlarda sık sık vukua gelen zelzeleler yüzünden Türkistan'daki tarihi eserler yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Yukarıda Semerkand şehrindeki tarihi meşhur «Registan-Şir-Dor Medresesi»nden bir görünüş. (Resim: OBA Arşivi)

Slav asıllıların doğum oranındaki düşüş yöneticileri düşündürüyor

İsviçre'nin iyi haber alan kaynaklarından basın organlarına yansıyan bir habere göre, Sovyetler Birliği'nde öngörülen doğum oranının bölgelere ve etnik gruplara göre büyük farklılıklar arzemesi, yöneticileri endişeye ve tedbir almaya sevk etmektedir.

Son olarak elde edilen rakamlara göre Slav asıllılarda ve Sovyetler'in Avrupa kesimin-

de, doğum oranı % 1.3 oranında geri gitmiştir.

Buna karşılık Türk Cumhuriyetlerinde bu durumun tam tersi olmuş, öngörülenin yaklaşık 3.5 misli bir fazlalık ortaya çıkmıştır.

Geleneklerine sıkı sıkıya bağlı bir hayat süren Türkler, ferdi insan hakları ve toplumsal özelliklerini koruma konusunda azami ölçüde hassasiyet göstermekte, çeşitli baskılara rağmen islâmî adetlerini sürdürmektedirler.

Bu durum karşısında endişeye kapılan Sovyet yöneticileri, Türkleri kilit noktalardan uzak tutabilmek için azami ölçüde gayret sarfetmekte, «Sovyet Halkı» ifadesi altında dünyanın dikkatini etnik gruplardan uzak tutmaya çalışmaktadırlar.

İsviçreli gözlemcilere göre, yeni Sovyet anayasasında Sovyet halkı «Sovyetkiy Narod» deyiminin önemle vurgulanması da,

(Devamı 4. sayfada)

Bugünkü Sovyetler Birliği dış siyasetinde Türkistanın önemi

Dr. Baymirza HAYİT

-II-

Stalin devrinde Türkistan, Doğu memleketlerinde yürütülen komünizm propagandasının merkezi haline getirilmiştir. Fakat, Türkistan kapıları yabancılara açılmamıştır. Doğu memleketlerinden Türkistana öğrenciler getirilmiş Sovyet ruhunda eğitildikten sonra memleketlerine gönderilmişlerdir. Stalin devrinde Sovyet Rusyanın Türkistan siyasetini «âdil» olarak yürüttüğü ve millî meseleleri «doğru yoldan hallettiği» Doğu memleketlerinde birer örnek olarak propaganda ediliyordu. İkinci Dünya Savaşı sonuna kadar istiklâl bulunmayan Asya halklarına Türkistan, bir okul gösterilmiştir. Asya halkları da buna inanıyorlardı.

Sovyetler Birliği Türkistan vasıtasıyla Doğu halklarına «hürriyet kazandırma» ve onlara «hürriyet getirmek» konusunda çok konuştu. İkinci Dünya Savaşından sonra bir çok

(Devamı 4. sayfada)

Rusya'ya kafa tutan genç bir Türkistanlı NASREDDİN ALİM

Yıl 1912. Osmanlı İmparatorluğu ile Çar Rusyası arasında Balkan Savaşları patlak vermiş. Balkanlarda Türk kanı akarken, oradan binlerce kilometre uzaklıkta, Türkistan'da Türk kanı kaynıyor. Balkan savaşlarının başlamasıyla birlikte Türkistan'da bir kaç gizli dernek, Anadolu için yardım toplamak ve Türkiye lehinde propaganda yapmak üzere müthiş bir faaliyet gösteriyorlar. Evde, işte, sokakta ve camide Türkistanlılar hep Balkan savaşlarından ve Türk askerlerinin kahramanlıklarından konuşuyorlar. Buharı Emiriği ve Hiva hanlığı'nın dışında kalan Türkistan topraklarını ele geçirmiş olan Çar Rusyası o yerlerde sıkı yönetim ilân ediyor. Taşkent'teki Rus umum valisi Türkistan'da bir halk ihtilâli çıkmasından kork-

tuğundan, köşe başlarını tutmuş Rus askerlerinden başka, camilere ve Türkistanlıların arasına casuslar sokuyor. Türkiye lehinde propaganda yapanlara 3000 ruble para cezasıyla birlikte en az üç ay da hapis cezası konuyor. Rus umum valisi Taşkent şehrinde Rus askerlerinin bir gece töreninde Türkistanlılara şöyle göz dağı veriyor: —«Eğer sizler Türkiye lehinde herhangi bir faaliyete girişerseniz, Çirçik ırmağından sizlerin ve ailelerinizin kanını akıttırırım!» Balkan savaşları sırasında Türkistan'da yüzlerce Türkistanlı, Türkiye lehinde propaganda yapıyor gerek-

çesiyle tutuklandılar ve bir çoğu da Sibiryaya sürüldü. Sibirya'ya sürülenler arasında Fergana zenginlerinden Mir Kâmil Müminbay da vardı. Ruslar ayrıca, Balkanlardaki Rus askerlerinin başarılarını öven yalan haberlerle dolu el ilânlarını Türkistanlılara zor kullanarak parayla satmaya çalışıyorlardı. Bir gün sokakları Rus askerleriyle dolu Taşkent şehrinde bir olay patlak verdi: Bir Rus askeri sokaktan geçen bir Türkistanlı genci durdurmuş ona zorla el ilânını satmak için uğraşiyor. Nasreddin Alim adlı bu 18 veya 20 yaşındaki Türkistanlı genc birden parlıyor ve oradaki Rus subaylarının gözleri önünde heycanla haykırıyor: —«Türk kardeşlerimin Balkanlarda kahramanca çarpışarak sizlere unutamayacağınız bir ders verdik-

lerini biliyorum. Onun için sizin yalan haberlerle dolu el ilânlarınıza ihtiyacım yok!» Bir süre herkes taş gibi kesiliyor. Sonra Nasreddin Alim adlı bu genci yaka paça götürüp hapis ediyorlar. Nasreddin'in başına daha neler geldi bilmiyoruz. Ama tarih hiç bir zaman bu cesur Türkistanlı genci unutmayacaktır.

Kaynaklar:

- 1) R. Vaidyanath, The Formation of the Soviet Central Asian Republics. New Delhi: People's Publishing House, 1967; sayfa 61-63.
- 2) P.A. Kovalev, Mobilizatsiya na tilovye roboti naseleniya Turkestana i V o s s t a n i y a 1916 goda. Taşkent, 1957; sayfa 156.

Türkistan Kültür Tarihi Araştırmacısı Profesör EDWARD ALLWORTH

Yazan: Polat HOCA

Bütün Türklerin anayurdu olan Türkistan, Türkoloji (Türkoloji) ilminin en önemli araştırma sahalarından biridir. Türkistan'ın yakın tarihi, edebiyatı ve sanatı hakkında hür dünyaya araştırma yapan ve bize bu sahada çok değerli eserler kazandıran âlimlerden bugün hayatta olanları arasında şu isimler sayılabilir: Fransız Hélène Carrère d'Encausse, İngiliz Geoffrey Wheeler ve An Sheehy, Hintli R. Vaidyanath, Almanya'da yaşayan Türkistanlı Baymirza Hayit, Amerikalı Richard Pipes ve Edward Allworth. Bugün, yukarıda saydığımız isimler dışında yüzlerce âlim dünyanın çeşitli ülkelerinde Türkistan hakkında çeşitli araştırmalar yapmaktadırlar. Ama, Türkistan kültürüne gerçekten kendini adanmış ve birbiri ardına bir çok değerli eser yazmış iki âlimin adını hepimizin bilmesi lazımdır. Bunlardan birisi, bütün Türkistanlıların kendisiyle iftihar ettiği Türkistanlı âlim Baymirza Hayit, öbürü ise Amerika Birleşik Devletlerinde Türkistan hakkındaki araştırmalara görülmemiş bir hız katan Amerikalı âlim Edward Allworth'tur. Profesör Edward Allworth halen New York şehrindeki Columbia üniversitesi Orta Asya Araştırmaları (Central Asian Studies) bölümünün başkanıdır. 1920 yılında ABD'nin Seattle şehrinde doğan Edward Allworth, 1948'de Oregon Devlet üniversitesinin gazetecilik bölümünü bitirdikten sonra, 1953'de Chicago üniversitesinde Slav dilleri üzerinde çalışarak Master derecesi almıştır. Türkistan hakkındaki ilgisi gün geçtikçe arttığından New York şehrine gelen Edward Allworth, dünyaca ünlü iki Türkoloğun bulunduğu Columbia üniversitesinin Türkoloji bölümünde doktora çalışması yapmaya başlar. Alman asıllı profesör Karl Heinrich Menges ve Macar asıllı profesör Tibor Halasi-Kun'un yanında Türk şiveleri üzerinde çalışır ve 1959 yılında Özbek Edebiyatı Siyaseti (Uzbek Literary Politics) adlı doktora çalışmasıyla ilim dünyasında ün kazanır. 1961'de Columbia üniversitesine asistan olarak girer ve 1970'de profesör olur.

ABD'deki bir üniversitede ilk defa bir Türkistan kürsüsünü açan âlim Edward Allworth'tur. Bu kürsüde Türkiye'den ve diğer ülkelerden de öğrenciler gelerek ilmi dereceler almışlardır. Hülya Emine Salihioğlu adlı bir Türk kıza 1971'de Profesör Allworth'un nezareti altında Özbek şairi Aybek'in lirik şiirlerinde esaslı temalar ve benzetmeler üzerinde bir tez yazarak Master derecesi almıştır. Walter Feldman adlı bir Amerikalı da 1975'de Alpamiş destanının Özbek şivesindeki varyantı üzerinde Master tezi yazmıştır. Hukuk doktoru Amanberdi Murat adlı Türkistanlı da Profesör Edward Allworth'un yanında Türkmen edebiyatı hakkında bir doktora tezi yazmaktadır.

Daha bir çok öğrenciye Türkistan kültür tarihi ve edebiyatı hakkında araştırma yapmanın temel prensiplerini öğreten Edward Allworth'un başlıca eserleri şunlardır: **Uzbek Literary Politics** (Özbek Edebiyatı Siyaseti). 1964 yılında Hollanda'nın başkenti The Hague'da basılmış bu 366 sayfalık İngilizce eserde, Profesör Allworth önce Çağatay ve Sart dönemindeki edebî faaliyetler üzerinde durduktan sonra 1900 ile 1959 yılları arasında Özbek edebiyatının geçirdiği merhaleleri etraflıca tahlil etmektedir. Özellikle Cedid edebiyatı ve bu milliyetçi mektebin temsilcileri hakkında ilgi çekici açıklamalar yapmaktadır. Profesör Edward Allworth'un başlıca makale ve kitapları şunlardır:

I — Makaleler :

- 1) «Reform and Revolution in Early Özbek Drama», *Central Asian Review*, Cilt: XII, Sayı: 2 (1964), sayfa: 86-96.
- 2) «The Nationality Idea in Czarist Central Asia», *Ethnic Minorities in the Soviet Union* (New York: Praeger, 1969), sayfa: 229-250.

II — Kitaplar:

- 1) *Central Asia: A Century of Russian Rule*. (New York: Columbia University Press, 1967), 552. sayfa.
- 2) *Nationalities of the Soviet East: Publications and Writing Systems* (New York: Columbia University Press, 1971), 440 sayfa.
- 3) *Soviet Nationality Problems* (New York: Columbia University Press), 296 sayfa.
- 4) *The Nationality Question in Soviet Central Asia*. (New York: Praeger, 1973), 236 sayfa.
- 5) *Soviet Asia: Bibliographies. Iranian, Mongolian and Turkic Nationalities* (New York: Praeger, 1975), 750 sayfa.

Ayrıca *Encyclopaedia Britannica*'daki Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan Sovyet Cumhuriyetlerine ait maddeleri hazırlayanlar arasında Profesör Allworth da vardır.

HABERLER

TÜRKİSTAN VE KOMŞULARINDAN

● Türkistan'ın Alma-Ata şehrinde büyük Türk-âlimi Farabi'nin heykeldik'lecektir. Kazakistan Kültür Bakanlığı bu heykel için yarışma açmıştır.

● Ziya Samedi'nin «Örük Güllegen Çağda» isimli bir şiir kitabı Alma-Ata şehrinde yayınlanmıştır.

● 1976 yılında Türkistan'daki Kazakistan Sovyet Cumhuriyeti Moskova'ya 30 milyon ton tahıl, 4 milyon ton süt, 3 milyar adet yumurta teslim etmiştir.

● Türkistan'ın Özbekistan Sovyet Cumhuriyetinde bugün 260 gazete ve 142 dergi yayınlanmaktadır.

TÜRKİYE'DEN

● «Esir Milletler Haftası» dolayısıyla 20 kuruluş ortak bir basın toplantısı yaparak bir bildiri yayınlamışlardır.

● İstanbul'da yayınlanmakta olan «HERGÜN» gazetesi her hafta bir sayfasını «Türk Dünyası»na tahsis etmektedir.

● Türkistanlı gençlerden Enver Altaylı «Hergün» gazetesinin genel yayın müdürlüğüne getirilmiştir.

● Hergün gazetesi «DR. HAYIT ANLATIYOR» başlıklı bir roportaj serisi yayınlamıştır.

● Hemşehrilerimizden Mehmet Ömer Tolkun ile Arif Yaşar vefat etmişlerdir.

● İstanbul'da yayınlanmakta olan «BAYRAK» isimli gazete «Vatanda Gurbet, Türkistandan Göç Edenler» başlıklı bir roportaj ile Türkiye'de yaşayan Türkistanlıları konuşturan ve onların derinlerini dile getiren yazı serisi yayınlamıştır.

● 1933 yılında bölünmez ve parçalanmaz TÜRKİSTAN idealinin bir parçası olarak kurulan «ŞARKİ TÜRKİSTAN CUMHURİYETİ'nin maliye ve ticaret uzmanlarından Kaşgarlı Ahmet Pahta Hacım uzun yıllardan beri yaşamakta olduğu İstanbul şehrinde Haziran ayın da hayata gözlerini yummuştur.

● İstanbul'da çıkmakta olan «Son-Havadis» gazetesi 22 Eylül 1977 tarihli sayısında tarihli «BUHARA» şehrinin bugünkü vaziyetini dile getiren bir yazı yayınlamıştır.

● Aylık «TURAN» dergisi Ağustos sayısında Keşmir'den göçmen olarak (Devamı 4. sayfada)

Türkistan Sovyet Cumhuriyetlerinde Millî - İdeolojik Eğilimler

— V —

Kazakistan Komünist Partisi Merkez Komitesi birinci sekreteri N. Candildin'in bu hususta ki çıkışı dahi dikkate değer bir mahiyet taşımaktadır. Candildin, aynı Moskova dergisi Komünist'in sayfelerinde Kazakistan (Kuzey Türkistan) yerli halkı arasındaki «milliyetçi dar fikirliliğini» şu şekilde takbih etmektedir:

Milletlerarasındaki münasebetlerde eski, burjuva görüşlerinin milliyetçilik kalıntıları Kazakistan'da hâlâ yaşamaktadır. Bu kalıntılar kendisini bir taraftan büyük devletçilik şovenizmi, millî azınlıkların kültür, dil ve geleneklerinin önemini küçümsemek, millî prensipini ihmal etmek şeklinde belirlemekte, diğer taraftan da yerli milliyetçilikte — başka milletlerden uzaklaşmak, dar yerli menfaatların ka buğu içerisine çekilip kapanmak çabasında göze çarpmaktadır. Bazı yerlerde, açık değil de, kapalı bir şekilde istihsal kuvvetleri gelişmesi ve kendi cumhuriyetinin tabii servetlerini benimse fikri aleyhinde hareketlerde bulunan şahıslara da rastlanmaktadır. Zira, bu gibiler diğer kardeş cumhuriyetlere men sup kimselerin bu işlere katılmasından korku ve endişe duymaktadırlar.. Milliyetçi dar fikirlilik, çoğu zaman kadroların in tihabı ve muhtelif yerlere yerleş tirilmesi işinde Lenin prensibinin ihlâl edilmesi şeklinde belirtiler göstermektedir. Bir süre önce, cumhuriyet kamu oyu, bazı münferit aydınların Kazakistan da sorumlu makamların ancak Kazak dilini bilenler tarafından işgal edilebileceği ve güya Sov yet iktidarının ilk yıllarında olduğu gibi, müessese ve devlet cihazlarını «yerleştirmek» siyaseti ne dönmek icabettiği hakkında ortaya attıkları fikri takbih etmiştir. (16).

Candildin daha sonra şöyle yazmaktadır: «Burjuva nasyonalizmi» Kazak aydınlarının cumhuriyet okullarında Rus dilinin yerleşmesi ve bu dil özelliklerinin Kazak edebiyatına sızması aleyhine ortaya attıkları fikirlerde belirlemektedir. Yine sekretere göre, «milliyetçi kör inançlar» başlıca olarak ilim, edebiyat ve güzel sanatlar gibi ideolojik alanda dahi kendini göstermektedir. Bu da, kendi milletinin mazisini, yaşayış tarzını, gelenek, örf ve adetlerini idealize etmek, aynı zamanda «Kazakistanın Rusya ile birleşmesinin büyük ileri ve müterakki önemini gereği gibi değerlendirmemek, bazı tarihî olayları, bilhassa Kazakistanı Rusyadan ayırmak için muhtelif şekil ve devirlerde beliren irtica, feodalmonarşist hareketlerini yanlış ve marksizme aykırı bir tefsirle tabii tutmak gibi hareketlerde yapılmaktadır». (17).

Karakteristik bir noktadır ki, Candildin, Kazakistan'da büyük devletçi Rus şovenizmi ile beraber «burjuva nasyonalizmi»nin de mevcut olduğunu kaydettiği halde, makalesinde ancak yerli nasyonalizmi takbih etmiştir. O da, Reşidov gibi Kazakistan partisi teşkilâtının başlıca meselesi olarak her türlü belirtisiyle «yerli nasyonalizm»e karşı mücadele ve «Kazak halkının büyük Rus milletine karşı, sonsuz bir sevgi ve minnettarlık ruhu ile eğitim görmesi gerektiği»ni ele aldığı söylemektedir. Yine tıpkı Reşidov gibi, Candildin, her türlü «terakkiyi», ister bu tarih, kültür yahut dil olsun, hepsini ancak Rus milletinde görmekte ve Kazak Türklerinden bu örneği kabullenmelerini istemektedir.

Candildin'e göre, Sovyetler Birliğindeki milletlerin dillerinde, millî kültürlerinde beliren karşılıklı tesir ve karşılıklı zenginleşme hareketleri ve Sovyet halk

Yazan: P. URBAN

ları arasında husule gelen «manevî yakınlık», müstakbel dünyanın «umumi insanlığa» ait tek kültürlü komünist cemiyetinin kuruluşuna bir başlangıçtır. Candildin, bu «başlangıç»ın milliyetçi dar fikirlilik kalıntılarını tek taraflı bir bastırma ve Rus olmayan milletlerin Rus milletinin kültür ve dili ile kaynaşma ya zorlama temeline dayandığının farkında değildir, galiba...

Aralık 1959'da Taşkent'de Özbekistan aydınlarının II. kongresi toplanmıştır. Bu toplantıda yu karıda adı geçen Özbekistan Komünist Partisi Merkez Komitesi birinci sekreteri Ş.R. Reşidov, okumuş olduğu raporda Türkistandaki millî eğilimlerin kökünün kesilmesine yarayacak bazı yeni esasları açıklamıştır. Reşidov, her şeyden önce, «İslâm dini»ne karşı «mücadele lü zümünü» ve din aleyhtarı kampanyaları şiddetlendirmek gerekliğine önem verilmesini talep etmiştir. Yani, dolayısıyla anlatmak istemiştir ki, stalinizme ya pılan taaruzlara son vermeli ve stalinizm kurbanlarının bundan sonra itibarlarının iadesi işi durdurulmalıdır. Reşidov, «biz, emekçileri, bilhassa gençleri burjuva-nasyonalizmi ideolojisinin her türlü belirtileri önünde uyanık davranma ruhunda terbiye etmeliyiz» dedikten sonra, Türkistan tarihçilerinden «büyük Rus milleti ve onun enter nasyonalizmi hakkında, Türkistanda ileri, demokratik Rus kül türünü yaymağa çalışmış olan seçkin temsilciler hakkında yeni tarihî eserler, aynı suretle önderlik yapan Rus kültürünün kadro artışı üzerindeki tesirleri ve ileri fikirleri benimsemiş yerli millî aydınların faaliyetini gösteren ve yabancı memleketlerde yerleşerek Özbekistanın ve Orta Asyada yaşayan diğer halkla

rın tarihini tahrif edenlerin sahte eserlerini ifşa etmeğe yarar eserler vücutte getirmelerini» is temştir. (18)

Ocak 1960 da Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin «Bugünkü şartlar altında parti propagandasının meseleleri hakkında» adı altında bir kararnamesi yayınlanmıştır. Bu kararnamede Sovyet topluluğunun «Sovyet vatanseverliği», «millî gurur» ruhiyle eğitimi, gerek «mürteci kozmopolitizm ideolojisi»ne ve gerekse «burjuva nasyonalizmi kalıntıları»na karşı mücadele yürütmek meselelerine mühim bir yer ayrılmıştır. Kararnamede millî mesele hususunda şu satırlar yer almıştır:

«Parti teşkilât ve komiteleri, kendi propaganda faaliyetlerinde, ülkemiz ahalisinin muhtelif tabakalarının millî özelliklerini ciddi olarak hesaba katmalıdır. Burjuva-nasyonalizmi belirtilerine, mazinin idealize edilmesi ni teşvik eden görüşlere, geçmiş teki sosyal ziddiyetlerin maske lenmesine, şu veya bu milletin gerçek tarihini ve bu milletlerin Sovyetler Birliğinin diğer milletleriyle olan karşılıklı münasebetlerini tahrif yoluna sapanlara, millî çerçeve içerisine kapayıp kendisine müstesna bir mevki tanıma belirtilerine karşı amansız bir mücadele yürütmelidirler.» (19).

İşte, yukarıya aldığımız sözler gösteriyor ki, Sovyetler Birliğinde yeniden aleni olarak millî baskı ve fark gözetme siyaseti uygulanmaktadır. Komünist Partisi kararnamesinde milletlerin değil de, ancak «ahalinin muhtelif tabakalarının millî özellikleri» bahis konusu olmaktadır. Bu, şu demektir ki, Sovyet idarecileri Sovyetler Birliği cumhuriyetlerini sık sık «çok millîli cumhuriyetler» adı altında anmak ve onların Komünist partisine sade «parti teşkilâtları» adını vermek suretile esasen «millî cumhuriyetler» terimini ortadan kaldırmak azindedir. Kararnamede, Sovyet idaresi altındaki milletlerin «birbirlerine daha yakın olmaları ve her bakımdan karşılıklı zenginleşme yoluna girmeleri» meselesine de özel bir dikkat atfedilmesi gerekliğine işaret olunmaktadır. Bütün bunlar, tatbikatta Rus olmayan milletlerin «Burjuva-nasyonalizmi»ne karşı mücadelenin şiddet bulması ve millî cumhuriyetlerde Rus milletinin kültür ve dilini zorla yerleştirip kökleştirilmesi vakıaları şeklinde kendini göstermektedir. Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin bahis konusu kararnamesinin millî mesele hususunda ki direktifleri Sovyetler Birliği müttefik cumhuriyetlerinde, bu arada Türkistan Sovyet cumhuriyetlerinde sözde «millî eğilimlere» karşı yeniden bir mücadele kampanyası açılması için bir işaret vazifesi görmüştür.

İşte, bununla ilgili Sovetskaya Kirgizya adlı Türkistan gazetesinin 24 Ocak 1960 tarihli sayısında «Kültür değerlerini Lenin görüşüyle değerlendirme» başlığını taşıyan bir yazı çıkmıştır. Kirgizistan aydınları arasındaki «millî ideoloji eğilimleri» mese-

lesini ele alan bu makalede «Kirgizistanın bir kısım ilim adamları ve edebiyatçıları arasında da millî kültürü savunma maske si altında XIX. yüzyıl sonlarında ve XX. yüzyıl başlarında vücut bulan irtica hareketi ideologlarından Kalıgül, Arıstanbey ve Moldo Kılıç gibi şahıslara ait eserlerin de Kirgiz halkının edebiyat mirası hazinesine alınmasını isteyen şahısların bulunduğu» kaydedilmektedir. Makaleye göre, bu adamlar, aynı zamanda, «Burjuva-nasyonalizminin en ileri gelen ideologlarından K. Tı nıstanov'u methetmek» cesaretini de göstermiş ve onu, «Kirgiz Sovyet edebiyatı ve dil biliminin temel atıcısı ve kurucusu» olarak öne sürmüşlerdir.

(Devamı var)

(16) N. Candildin: «Nekotoriye voprosi internatsionalnogo vospitaniya», Komünist, No 13, 1959, s. 33-34.

(17) Aynı dergi, s. 35.

(18) Ş. R. Reşidov: «Zadaçi intelligentsii Sovetskogo Uzbekistana v osuşşes tvlenii istoričeskih reşeniy XXI go syezda KPSS», Pravda Vostoka, 12. 12. 1959.

(19) «O zadaçah partiynoy propagandı v sovremennih uslovyah» (Postanovleniye TsK KPSS ot 9 go yanvaryä 1960 g.), Sovetskaya Belorusya gazetesi, 12. 1. 1960.

—oooOooo—

ESİR MİLLETLER

(Baştarafı 1'nci Sayfada)

yaptılar. Bu haftayı Amerika halkı büyük ilgi ile izledi.

Amerika'dan başka yalnız Türkiye'de «Esir Milletler Haftası» «Esir Türkler Haftası» olarak düzenlendi. Esir Türkler Haftası münasebetiyle Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Alparslan Türkeş yazılı demec vererek milyonlarca Türk'ün esaret altında bulunduğunu, insanlık dışı baskılar altında din ve vicdan hürriyetlerine engel olduğunu belirterek «Türkiye'nin milyonlarca esir Türk'e aynı hassasiyeti ve ihtimamı göstermesini zaruri görmekteyiz.» demiştir. Demecinin sonuna Alparslan Türkeş şunları ilâve ediyor: «Esir milletlerin bağımsızlık kazanmalarını tasvip etmemizin yanısıra esir Türklerin de insan hak ve hürriyetlerine sahip bir şekilde yaşamalarını içtenlikle arzu ettiğimizi bir defa daha Türk ve dünya kamuoyuna duyurmak isteriz.»

«Esir Türkler Haftası» dolayısıyla Ankara'da 20 kuruluş bir toplantı düzenliyerek bir bildiri yayınlamıştır. Ülkü Ocakları Genel Merkezi ve Esir Türk İlleri Temsilcileri BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim'a, İnsan Hakları komisyonu Başkanlığına ve İslâm Ülkeleri Konferansı Genel Sekreterliğine birer telgraf çekerek ilgilerini istemişlerdir. Bir kısım basının büyük ilgi gösterdiği bu hafta münasebetiyle muhtelif gazetelerin yazıları ve fıkracıları yazılarını «Esir Türkler» tahsis etmişlerdir. «Ortaasya Basın Ajansı»

ŞİİR KÖŞESİ

Hazırlayan: Timur KOCAOĞLU

Ruslar bütün çabalarına rağmen Türkistan mefhumunu Türkistanlıların gönlünden ve hafızasından silmeye muvaffak olamadılar. Çeşitli boy ve kabîle adlarıyla birbirlerinden ayrılmış gibi görünen Türkistanlılar arasında son

(KAZAK TÜRK ŞİVESİNDEKİ ASLI):
TÜRKİSTAN ELESTERİ

Tarihting şeciresi, Türkistan,
Kuyıningmen kol bulğaysıng bir tustan.
Kuyıningnan elesteydi babalar
Cavlarımın cantalasa culkıskan.

Elesteydi kün küydırgen dıkansı,
Kaltırağan, kayırımsız bir kıstan.
Elesteydi kasıretting izderi
Kara kuyka tösindegi kırtıstan.

Elesteydi ertegidey erlering
Nayzaları tang perdesin cırtıskan.
Kuyıningmen kol bulğaysıng bir tustan,
Vakitting şeciresi, Türkistan.

Bir şiir ilk önce Culdız (Yıldız) edebiyat dergisinin 1963. üçüncü yıldaki 11. inci sayısında yayınlanmıştır. Dükenbay Doscan-oğlunun 1964 yılında Alma-Ata'da yayınlanan ilk şiir kitabın-

yıllarda yetişmiş genç şairler şiirlerinde Türkistan kelimesini ve onun ulvî mânasını yaşatmaya devam ediyorlar. O genç şairlerden biri Dükenbay Doscan-oğlu'dur. Kazan Türk şivesini büyük bir ustalıkla kullanan Dükenbay «Türkistan Hayalleri» adlı şiirinde Türkistan'a şöyle sesleniyor:

(TÜRKİYE TÜRKÇESİYLE):

Tarihin şeceresi, Türkistan,
Fırtınanla el sallıyorsun bir uçtan.
Fırtınanla görünüyor atalar
Düşmanlarıyla ölesiyə dövüşen.

Görünüyor güneşin yaktığı çiftçi
Dondurucu, merhametsiz bir kıştan.
Görünüyor hasretin izleri,
Yanık derideki kırışıklıklardan.

Görünüyor efsanevi kahramanların
Mızraklarıyla tan perdesini yırtan.
Fırtınanla el sallıyorsun bir uçtan,
Zamanın şeceresi, Türkistan.

da ise yukarıdaki şiir, son dördünlüğün son mısraı atılarak ve dördünlük biçimi bozularak tekrar yayınlanmıştır. Biz size şiirin ilk şeklini sunuyoruz.

Bugünkü Sovyetler Birliği Dış Siyasetinde

(Baştarafı 1. sayfada)

halklar milli hürriyetlerine kavuştular. Moskova bu durumun Sovyetler Birliğindeki komünizm rejiminin tesiri ile meydana geldiğini göstermek için gayret sarfetti, ve sahtekârlıklarına bugün de devam etmektedir. Bütün dünyada bilinmiyor ki, Sovyet Hükümeti halklara hürriyet getireceğini vaatmiş ve şimdi de aynı şeyi tekrarlayıp duruyor ama, dünyanın hiçbir halkına hürriyet, getirmemiştir. Bu durumu, istiklâlini yeni elde etmiş devletlerin idarecileri de bilmiyor değildir. Bu sebeple Sovyet Hükümeti hemen taktik değiştirmek zorunda kaldı. Yeni devletlerin sempatisini kazanmak maksadıyla Sovyet dış siyaseti komünist olmayan devletlerin burjuvazisi aleyhinde cephe almaktan vazgeçerek «Milli demokratik devletler» nazariyesini ortaya attı. Bu memleketlerde Sovyet tesirini yamak için Türkistan örnek bir ülke gösteriliyordu, ki bu konudan yazımızın sonunda bahsedeceğiz.

Sovyetler Birliği dış siyaseti, diplomatik ilişkiler içinde yalnız devlet menfaatlarının temsilini değil, aynı zamanda komünizm propagandasını da ihtiva etmektedir. Komünizm, ideolojisinin propagandası Sovyet dış siyasetinin ana meselesidir. Sovyet dış siyaseti genellikle komünizm prensiplerinin tanıtılması meselesinde devletlerin iç durumunu nazarı dikkate almaz, çünkü asıl gayenin bu memleketlere komünizm ideolojisini sokmak olduğunu Sovyet kaynakları açıkça bildirmek-

HABERLER

(Baştarafı 2. Sayfada)

Türkiye'ye gelen Türkistanlı kardeşleriyle yaptığı bir raporunu neşretmiştir.

DÜNYA'DAN

● Batı Almanya'nın Münih şehrinde Sovyetler Birliği'ne yayın yapmakta olan «Radio Liberty»de TÜRKLER DAİRESİ (Turkic Department) ihdas edildi. Bu yeni idari düzene mevcut şubeler Özbek, Kazak, Uygur, Türkmen, Kırgız, Tacik, Azeri ve Tatar bölümleri olarak ayarlanmaktadır.

● «Radio Liberty» tarafından Türkistan'a yapılmakta olan radyo yayınları 5 Eylül 1977 tarihinden itibaren hergün bir buçuk saatte iki saate çıkarılmıştır.

● Radio Liberty tarafından 23 Haziran 1977 tarihinde gazetemizi (Hür Türkistan için İstiklâlci Gazete) tanıtan bir sohbet yapılmıştır.

● Türkistanlı gençlerimizden ve gazetemizin yazarlarından Timur KOCACIOĞLU 18 Mayıs 1977 tarihinde New York şehrindeki Columbia Üniversitesinde düzenlenen bir törende «Master» derecesini almıştır. Türkistan edebiyatı ve Kültür tarihi üzerinde doktora yapmakta olan Kocaoğlu Master derecesi için «Kazak Şiirinde Milli Benlik» adlı bir tez hazırlamıştır.

● Millîyetçi Çin Cumhuriyetinde yaşayan Türkistanlılar «Han Tengri» adıyla Arap harflerinde Uygur Türkçesiyle üç aylık bir dergi çıkarmaya başladılar. Birbirinden güzel renkli resimlerle iyi kâğıda basılmış dergide Millîyetçi Çin'e ait propaganda yazılarıyla birlikte Türkistan hakkında da ilginç yazı, şiir ve resimler yer almaktadır. «Han Tengri» dergisinin yaz 1977 tarihli birinci sayısında Türkistanlı çocukların kar yağdığı zaman oynadığı «Karlık Oyunu»nu tanıttığı bir yazıyla Abdullah TEYMEN'in «İli... İli...» adlı şiiri dikkat çekiyor.

● Dünya Psikiyatrislerinin Honolulu'da 6. Beynelmîl Konaresi yapıldı. Bu kongrede «Sovyetler Birliği'nde psikiyatrinin devamlı baskı aracı olarak siyasi

maksatlara kullanılması»na karar verilen bir karar kongre tarafından kabul edilmiştir.

● Yugoslavya Devlet Başkanı Çin Halk Cumhuriyetini ziyaret ettiğinde Türkistan'ın «Urumci» şehrine de uğradı.

● 23 bin kilometrekarelik top-rağı ve 300 bin kadar nüfusu ile yeni «İstiklâlî»ne kavuşan «CİBUTİ CUMHURİYETİ» Birleşmiş Milletler teşkilâtına aza olarak alındı.

LONDRA

(Baştarafı 1'nci Sayfada)

findan inşa edilen muhteşem camide 5.000 kişi ibadet edebilecektir.

140 milyon liraya çıkan ibadet yerleri, kütüphaneleri, eğitim bölümleri ile tam bir İslâm Sitesi olan cami için gerekli paranın yarısını Suudi Arabistan sağlamıştır. Paranın kalan kısmı zengin petrol ülkeleri arasında bölüşülmüştür. Cami'nin göz alıcı çinileri ise Türkiye'den gönderilmiştir.

«Ortaasya Basın Ajansı»

NEW YORK'DA UKRAYNALILAR MOSKOVA'YI PROTESTO ETTİLER

NEW-YORK,(OBA)— 15 bin Ukraynalı Sovyetler Birliğinde insan haklarının çiğnediğini protesto etmek için 18 Eylül Pazar günü New York'un merkezî yerinde bir gösteri yürüyüşü yaptılar. Gösteri yürüyüşünde, Sovyetler Birliğinde fikir hürriyetinin olmayışının ve açık fikirlilerin ruh hastası teşhisiyle tımarhanelere kapatılıp onlara çeşitli işkenceler yapılmasının insan haklarına aykırı olduğu belirtildi.

tedir. Komünist rejimin hakim olmadığı devletlerin iç hayatını bozmak ve bu devletler vatandaşlarında komünizme samimi bir inanç hasıl etmek, Sovyet dış siyasetinin devamlı bir vazifesi olmuştur. Sovyet Hükümeti propagandanın kuru sözlerle yapılmaması gerektiğini iyi bilir. İnsanlarda inanç hasıl edecek propaganda vasıtalarına ihtiyaç vardır. İşte Türkistan Sovyetler Birliğinin bu konuda seçtiği propaganda vasıtalarındandır. Türkistan, komünist olmayan halklar için bir vitrin haline getirilmiştir. Bunun için komünistler Türkistanda bazı meselelere önem verdiler. Tarım işleri makinalaştırılmıştır. Türkistan, sanayi ocakları sayısı bakımından Asya kıtasında Japonyadan sonra en kuvvetli bölge olarak sayılmaktadır. Çeşitli okullar vardır. Üniversiteler, yüksek okullar, akademiler, tiyatrolar, sinemalar, Türkçe neşredilen gazete ve dergiler oldukça fazladır. Sovyet propagandasına göre Türkistandaki Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan devletleri bağımsızdırlar. Bunu ispat etmek için bu Sovyet cumhuriyetlerinin anayasaları, parlamentoları, bakanlar kurulları, hattâ dışişleri bakanlıkları gibi teşekküller meydana getirilmiştir. Dış ülkelerden gelen herhangi bir insan Türkistan iktisadi ve kültür hayatını gördükten sonra bunların ne şekilde meydana getirildiğini düşünecektir. Sovyet propagandası ise bütün kuvvetiyle bugünkü Türkistan hayatının komünizm mahsulü olduğunu bütün gücüyle propaganda etmektedir. Asya ve Afrikadan Türkistana gelen birçok insanlar da buna inanmaktadır. Türkistana gelen yabancılar Sovyet oyunlarını bilmedikleri için büyük «komünizm mucizesi»ne inanmak zorunda kalıyorlar. Bu arada Türkistanda bir mazlûm halkın yaşadığından, bu ülkede Sovyet-Rus emperyalizminin hâkim olduğundan habersiz kalıyorlar. Sovyet propagandası ise halkları uyutma yolunu çok iyi bilir. Şayet, eski Doğunun «bir yalandan kırk yalandan» çıkarmak hikâyesinin Sovyetler Birliğinde bir pratik üslûp olduğu öğrenilmek istenirse, o zaman bunu seyretmek için Türkistana gelmelidir. Fakat Sovyet idarecileri bunu dış dünyadan gizlemeyi iyi bilirler.

Türkistan gibi istiklâl olmayan bir ülkenin, hür memleketlere nispeten suiistimal edilmekte olduğu konusunda bugüne kadar imkânlarımız dairesinde yazılar yazdık, beyanlarda bulduk. Nevar ki Sovyetler Birliği İmparatorluğunun kuvvetli propaganda mekanizması gerçekleri tahrif etmek hususunda büyük imkânlarla sahiptir. Bunun için mazlûmların sesi duyulmamakta, zalimlerin sesi ise her yerde ayyuka çıkmaktadır. Türkistan, zamanımızda Sovyet dış ilişkilerinin bir «nümune okulu» olarak Kızıl Moskovaca kullanılmaktadır. Bunun için bu konudaki bazı Sovyet düşünceleri açıklanmalıdır. İşte bunlardan biri:

Sovyet doğu halklarının, Sovyetler Birliğindeki diğer halkların ve demokratik halk cumhuriyetlerinin başarıları gösterdi ki, şayet hâkimiyet büyük Komünist partisinin rehberliği altında emekçilerin elinde olursa, iktisadi ve kültürel sahada büyük gelişmeler gerçekleştirilmeyecek hiçbir halk yoktur ve olmaz. (7)

Hruşçev New York'da Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Toplantısında 1960 da şöyle demişti:

Biz Rusyanın sabık sınır ülkeleri tecrübesinden gurur duyuyoruz. Çünkü ispat edildi ki, bir nesil boyunca Doğu memleketlerinde de gerillği, cehaleti, açlığı tamamen yoketmek ve bu ülkeleri iktisaden gelişmiş memleketler safına sokmak mümkündür. (8)

7 Minuya kapitalizma (Kapitalizm safhasını atlayarak), Moskova, 1961, s. 245-246.

8 Kızıl Özbekistan, 25.9.1960, s.3.

Slav asıllıların

(Baştarafı 1. sayfada) tamamen bu endişeye dayanmaktadır. Leonid Brejnev'in kariyerindeki en belirgin çıkışlardan biri olan anayasada, sosyalist devrimin ilk günlerinden itibaren apayrı özelliklere sahip bir Sovyet Halkı'nın oluşmaya başladığı ileri sürülmektedir. Batı'nın dissidentlere ve etnik gruplara karşı duyduğu sempati

«CİBUTİ» DE

(Baştarafı 1'nci Sayfada) yürütmüştür. Cibuti 500 jandarma, 1000 sınırlı muhafız ve 500 gezici muhafız olmak üzere iki bin kişilik bir ordu teşkil etmiştir.

«Ortaasya Basın Ajansı»

den son derece rahatsız olan Brejnev, dil-din ve gelenek farklılıklarının önemli olmadığını, ideolojik bütünlüğün Sovyet Halkı'nın ana karakteristiğini çizdiğini iddia etmektedir.

İsviçreli gözlemciler göre, dünyanın başka kesimlerine uygulandığı zaman Doğu Almanya'nın da Alman değil, yepyeni bir millet olarak ele alınmasını gerektirecek bu mantık, iflâs etmeye mahkûmdur.

Gözlemcilerin uzun vade içerisinde tahminleri, SSCB'nin ekonomik sebeplerden ötürü ve Batı ile yaklaşmasının sert tedbirlere başvurmasını önleyeceği merkezindedir.

(Son Havadis) Gazetesi

İSTİKLÂLCİ GAZETE

ORTA ASYA BASIN AJANSI
The Central Asian Press Agency

Postfach 267
8 Muenchen 33
W. Germany

(Gazete üç ayda bir yayınlanır.)

İdare Müdürü
Nurettin PAKYÜREK
Abone Bedeli
Türkiye'de yıllık 20 lira.
Amerika'da 2 dolar
Avrupa'da 5 DM
Asya-Afrika 1 Sterling'dir.

Havale Adresi
«Hür TÜRKİSTAN Gazetesi»
Posta Çek Nu.: 20094188
Aksaray — İstanbul

(Abone bedellerinin mutlaka posta çeki hesabına gönderilmesini rica ederiz)

İdarehane :
Aksaray, Sefal Efendi
Sokağı No. 22/9 - İstanbul

Basıldığı yer :
Uğur Matbaası

0000000

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

Muhterem okuyucularımız,

Bugüne kadar gazetemizi gönderdiğimiz yüzlerce okuyucumuzdan henüz abone bedellerini almamış bulunmaktayız. Bu okuyucularımızdan «Abone» bedellerini göndermelerini ehemmiyetle rica eder, teşekkürlerimizi bildiririz.

Abone bedelini gönderdiğiniz adres:

HÜR TÜRKİSTAN Gazetesi
Posta Çek Numarası
20094188

AKSARAY — İSTANBUL

Gazetemizin satıldığı yerler :
İstanbul'da

Uğur Kitabevi
Ankara Cad. Nu : 66

Adana'da
Türkistanlılar Yardımlaşma Derneği Merkezi veya
Ali Kulaç
Saadet Gışesi Kitabevi
Bakımyurdu Cad.
Nu. 21/A

Eski sayılarımızı P. K. 51
Aksaray - İstanbul adresinden temin edebilirsiniz.)

SOVYETLER

(Baştarafı 1'nci Sayfada) tir. Ruslar bu inşaatın masraflarını TÜRKİSTAN başta olmak üzere Sibiryaya ve Kafkasyadan sömürülen servetlerle yapmaktadır.